SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:394

av Björn Söder (SD)

Återförande av ansvaret för att föreslå ny statsminister för riksdagen till statschefen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra regeringsformen så att statschefen åter får ansvaret för att föreslå ny statsminister för riksdagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige skiljer sig från andra parlamentariska demokratier genom att talmannen, istället för statschefen, har till uppgift att föreslå en ny statsminister för riksdagen. Att det är talmannens uppgift står fastslaget i regeringsformen. Att Sverige skiljer ut sig gentemot andra parlamentariska demokratier beror på den kompromiss som slöts mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna 1971 i Torekov, den sk Torekovskompromissen. Kompromissen var en del av grundlagsberedningens arbete och innebar att den svenska monarkin bestod, men till priset av att monarken fråntogs allt politiskt inflytande, till exempel vid regeringsbildningen.

Det är nu 50 år sedan kompromissen slöts och det politiska landskapet i Sverige är förändrat.

Efter valet 2018 kunde vi konstatera att de tidigare traditionella blocken inte längre finns och att möjligheterna att bilda regering har förändrats. Istället har nya konstellationer växt fram. Efter valet 2018 såg vi hur talmansrollen drogs in i det politiska spelet om regeringsmakten på ett sätt som vi tidigare inte upplevt. I och med talmansvalen 2018 slogs också all tidigare praxis ut. Efter valet 2026 har vi åter sett hur valet av talman blivit föremål för politiska strategier.

Det finns därför starka skäl till att vidta åtgärder för att talmansrollen skiljs från det rent politiska spelet kring statsministerrollen och inte fortsätter att bli föremål för partipolitiska strategier och smutsigt spel. Därför bör ansvaret för att föreslå ny statsminister för riksdagen flyttas tillbaka till statschefen, som står helt utanför partipolitiken. Både valet till talman och talmansämbetet i sig skulle därmed undgå att dras in i politiska fulspel som skedde 2018, vilket inte är värdigt ämbetet eller riksdagen.

Björn Söder (SD)